

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 117/24

2024 m. liepos 29 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-202/24 | (*Alchaster*)¹

Jungtinės Karalystės išduoti arešto orderiai: Teisingumo Teismas paaiškino sąlygas, kuriomis jie gali būti vykdomi Europos Sąjungoje

Jungtinei Karalystei išstojus iš Europos Sąjungos, šios valstybės išduotų arešto orderių vykdymas Sąjungoje reglamentuojamas Sąjungos ir Jungtinės Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarime (PBS). Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybių narių teisminės institucijos, kurių prašoma vykdyti tokį orderį, turi savarankiškai išnagrinėti, ar atitinkamo asmens perdavimo Jungtinei Karalystei atveju kyla jo nurodytas pavojus, kad bus pažeista Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. PBS numatytas perdavimo mechanizmas skiriasi nuo numatytojo Pagrindų sprendime dėl Europos arešto orderių.

Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime (PBS)², kurį Europos Sąjunga ir Jungtinė Karalystė sudarė siekdamos reglamentuoti tarpusavio santykius po „Brexit“, numatytas, be kita ko, teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose, grindžiamas perdavimo pagal arešto orderį mechanizmu.

Šiaurės Airijos (Jungtinė Karalystė) apygardos teismas išdavė keturis arešto orderius dėl asmens, įtariamo padarius su terorizmu susijusias nusikalstamas veikas. Airijos Aukščiausiam Teismui pateiktame kasaciniame skunde suinteresuotasis asmuo teigė, kad jo perdavimas yra nesuderinamas su principu *nullum crimen, nulla poena sine lege*, nes tariamai padarius nagrinėjamas nusikalstamas veikas Jungtinė Karalystė sugriežtino lygtinio paleidimo taisykles.

Airijos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas jau yra nusprendęs, jog šios taisyklės yra suderinamos su Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (EŽTK)³, o šiomis aplinkybėmis šis Airijos teismas jau yra atmetęs suinteresuotojo asmens argumentą dėl pavojaus, kad bus pažeista EŽTK. Abejodamas, ar tokią pačią išvadą galima padaryti atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija)⁴ įtvirtintą principą *nullum crimen, nulla poena sine lege*, jis kreipėsi į Teisingumo Teismą šiuo klausimu.

Šios dienos sprendime Teisingumo Teismas paaiškino vaidmenį, kurį turi atlikti valstybės narės vykdančioji teisminė institucija tuo atveju, kai asmuo, dėl kurio išduotas PBS grindžiamas arešto orderis, tvirtina, kad kyla pavojus, jog perdavus jį Jungtinei Karalystei šis principas bus pažeistas. Teisingumo Teismas nurodė, kad ši vykdančioji teisminė institucija turi savarankiškai išnagrinėti šį pavojų, atsižvelgdama į Chartiją, nors EŽTK pažeidimo pavojus jau buvo atmestas.

Vykdančioji teisminė institucija turėtų atsisakyti vykdyti arešto orderį tik tuo atveju, jei, paprašiusi išduodančiosios teisminės institucijos papildomos informacijos ir garantijų, ji turi objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujintų duomenų, rodančių, kad yra realus pavojus, jog bus taikoma griežtesnė bausmė nei ta, kuri iš pradžių buvo numatyta nusikalstamos veikos padarymo dieną.

Pirmiausia Teisingumo Teismas pabrėžė, kad **Pagrindų sprendime dėl Europos arešto orderio⁵ neregamentuojamas Jungtinės Karalystės išduotų arešto orderių vykdymas pasibaigus Susitarime dėl išstojimo⁶ nurodytam pereinamajam laikotarpiui. Nuo tada šį vykdymą reglamentuoja PBS. Pagal šį**

susitarimą valstybė narė gali atsisakyti vykdyti tokį arešto orderį tik remdamasi šiame susitarime numatytais pagrindais. Tokiomis aplinkybėmis priimdamos sprendimą pagal PBS perduoti asmenį Jungtinei Karalystei valstybių narių vykdančiosios teisminės institucijos privalo užtikrinti, kad būtų paisoma Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Pagrindų sprendime dėl Europos arešto orderio nustatyta supaprastinta ir veiksminga nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistema yra grindžiama tarp **valstybių narių** turinčiu egzistuoti dideliu **tarpusavio pasitikėjimu** ir **tarpusavio pripažinimo principu**. Šis principas yra valstybių narių teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“. Tai yra valstybių narių tarpusavio santykių ypatumas, grindžiamas pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su visomis kitomis valstybėmis narėmis **bendromis vertybėmis, kuriomis pagrįsta Sąjunga**, ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės jomis su ja dalijasi.

Toks pasitikėjimo lygis gali būti nustatytas ir tarptautiniais susitarimais tarp valstybių narių ir tam tikrų trečiųjų šalių, kurias su Europos Sąjunga sieja ypatingi santykiai. Vis dėlto **PBS nenustatyta tokių ypatingų Jungtinės Karalystės ir Europos Sąjungos santykių, juo labiau kad Jungtinė Karalystė nepriklauso Europos erdvei be vidaus sienų**. Be to, PBS numatytas perdavimo mechanizmas tam tikrais aspektais iš esmės skiriasi nuo numatytojo Pagrindų sprendime dėl Europos arešto orderio.

Šiomis aplinkybėmis, kai prašomas perduoti asmuo remiasi Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės pažeidimo pavojumi, vykdančioji teisminė institucija turi išnagrinėti visas reikšmingas aplinkybes, kad įvertintų numatomą šio asmens padėtį jo perdavimo Jungtinei Karalystei atveju. Tai reiškia, kad, skirtingai nuo dviejų etapų nagrinėjimo⁷, kurį reikia atlikti vykdančios Europos arešto orderį, tuo pačiu metu atsižvelgtina tiek į šioje šalyje bendrai taikomas taisykles ir praktiką, tiek į, jei netaikomi tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principai, šio asmens asmeninės padėties ypatumus.

Galiausiai dėl lygtinio paleidimo taisyklių pakeitimo Teisingumo Teismas konstatavo, kad su bausmės vykdymu susijusi priemonė bus nesuderinama su Chartija tik tuo atveju, jeigu dėl jos pasikeičia atitinkamos nusikalstamos veikos padarymo dieną numatytos bausmės tikroji apimtis ir dėl to skiriama griežtesnė bausmė nei ta, kuri buvo numatyta iš pradžių.

PRIMINIMAS: Kreipimaisi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo valstybių narių teismams, nagrinėjantiems juose iškeltas bylas, suteikia galimybę pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas ir jo santrauka, jeigu rengiama](#), nuo paskelbimo dienos prieinami CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Stefaan van der Jeught ☎(+352) 4303 6005.

Sprendimo paskelbimo posėdžio vaizdai prieinami „[Europe by Satellite](#)“ ☎(+32) 2 2964106.

Likite su mumis!

¹ Šios bylos pavadinimas išgalvotas jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

² Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės [prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas](#).

³ [Europos žmogaus teisių konvencija](#), iš dalies pakeista protokolais Nr. 11 ir 14, papildyta Papildomu protokolu ir protokolais Nr. 4, 6, 7, 12, 13 ir 16.

⁴ [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija](#).

⁵ [2002 m. birželio 13 d. Pagrindų sprendimas 2002/584 dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos](#), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (toliau – Pagrindų sprendimas).

⁶ [Susitarimas](#) dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos.

⁷ Dėl Europos arešto orderio pažymėtina, kad vykdančioji teisminė institucija pirmajame etape turi nustatyti, ar yra įrodymų, patvirtinančių, kad egzistuoja realus pavojus, jog dėl sisteminių ar bendrų trūkumų arba trūkumų, turinčių įtakos objektyviai identifikuojamai asmenų grupei, išduodančiojoje valstybėje narėje gali būti pažeista atitinkama pagrindinė teisė. Antrajame etape ji turi konkrečiai ir tiksliai patikrinti, kiek pirmajame etape nustatyti trūkumai gali turėti įtakos asmeniui, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, ir ar, atsižvelgiant į jo asmeninę padėtį, yra svarių ir pagrįstų priežasčių manyti, kad egzistuoja realus pavojus, jog perdavimo išduodančiajai valstybei narei atveju bus pažeista atitinkama pagrindinė teisė. Pareiga konstatuoti bendrus trūkumus ir tik tada konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar kyla realus pavojus, kad bus pažeista asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, pagrindinė teisė, siekiama išvengti to, kad toks patikrinimas būtų atliekamas nesant išimtinių atvejų. Taigi ji yra iš tarpusavio pasitikėjimo principo kylančios prezumpcijos, kad išduodančioji valstybė narė laikosi pagrindinių teisių, pasekmė.